

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Makroekonomie – téma 11

Richard Šmilňák

LS 2022

Olomouc

Témata přednášek

1. Úvod do makroekonomie
2. HDP, metody výpočtu
3. Spotřeba, úspory, investice
4. Agregátní poptávka a nabídka a potenciální produkt
5. Hospodářské cykly, ekonomický růst
6. Peníze a monetární politika
7. Fiskální politika
8. Hospodářská politika
9. Nezaměstnanost
10. Inflace
- 11. Mezinárodní obchod, kurz měny a směna**
12. Platební bilance

- Proč spolu země obchodují, nutí je k tomu někdo?

Význam propojenosti a m-z obchodu

- Gains from trade (výhody obchodu) spojené s využíváním komparativních výhod
- Akcelerovaný růst
- Specializace
- Mírové cíle vs. m-z obchod jako nástroj despotů
- Zvýšení přístupu ke zboží a světovým trhům:
 - Snižování nákladů na produkci a vznik globálních dodavatelských řetězců
- Zvyšování (materiálního) blahobytu vs. dopady na ŽP

Recept na ekonomické rozhraní

Nižší daně + liberalizace toků financí a obchodu
→ růst → **všichni si polepší** → všichni si
nepolepšili → nerovnost, mizení prac. míst +
nedostatečné mechanismy pomoci lidem
adaptovat se na strukturální změny → sociální
napětí (často mezigenerační) → **nespokojenost s
globalizací** + poptávka po radikálních
myšlenkách ← nižší mzdy nekvalifikovaných
pracovníků ← korporátní zájmy (zvyšování zisků)

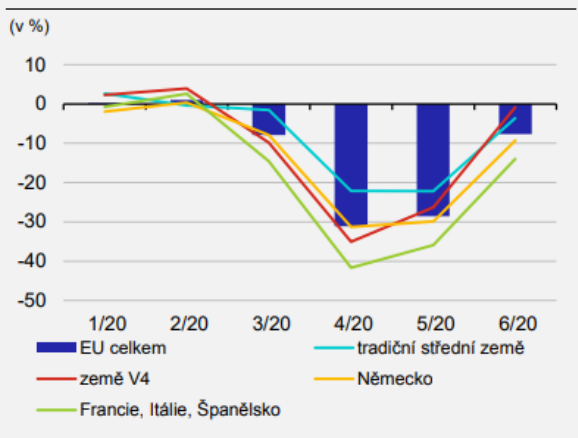
Otevírání a uzavírání ekonomik

- Asymetrický růst
- Globalismus jako ideologie
- Propojenost zvětšuje ekonomický koláč, o který se dělíme; hosp. politika ho nestíhá/nechce/nemůže distribuovat k radosti všech → výherci/proherci
- Kdo nese náklady?
- Globalizace X nacionalismus

Krize/vypnutí 2020

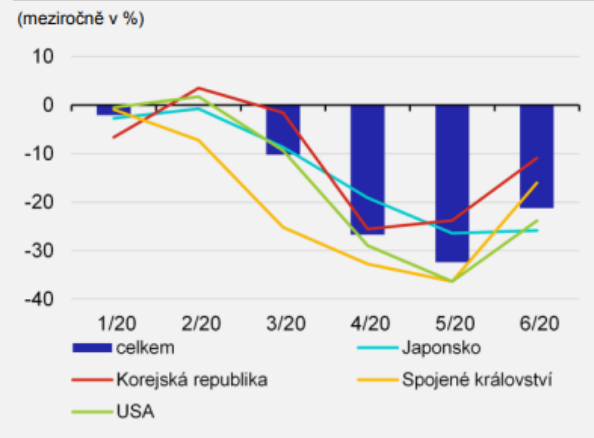
- Restrikce na straně AS i AD
- Poptávkové i nabídkově šoky
- Synchronizovaný postup v globálním měřítku
- Klíčové ceny jako na houpačce; automotive sektor šel spát

EU

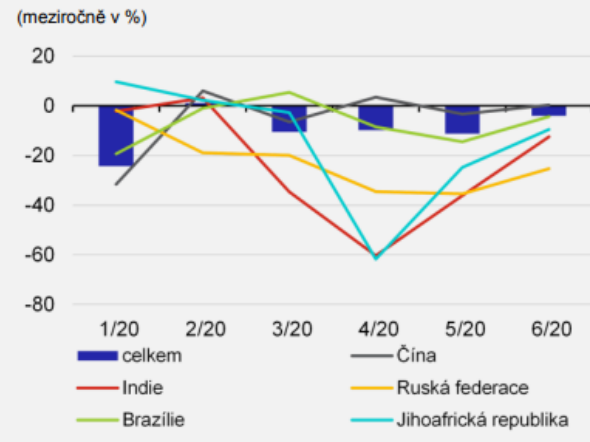
Zdroj: Eurostat, vlastní výpočet
Pozn.: Intra+extrastat

Svět, vybrané země

Zdroj: OECD, vlastní výpočet

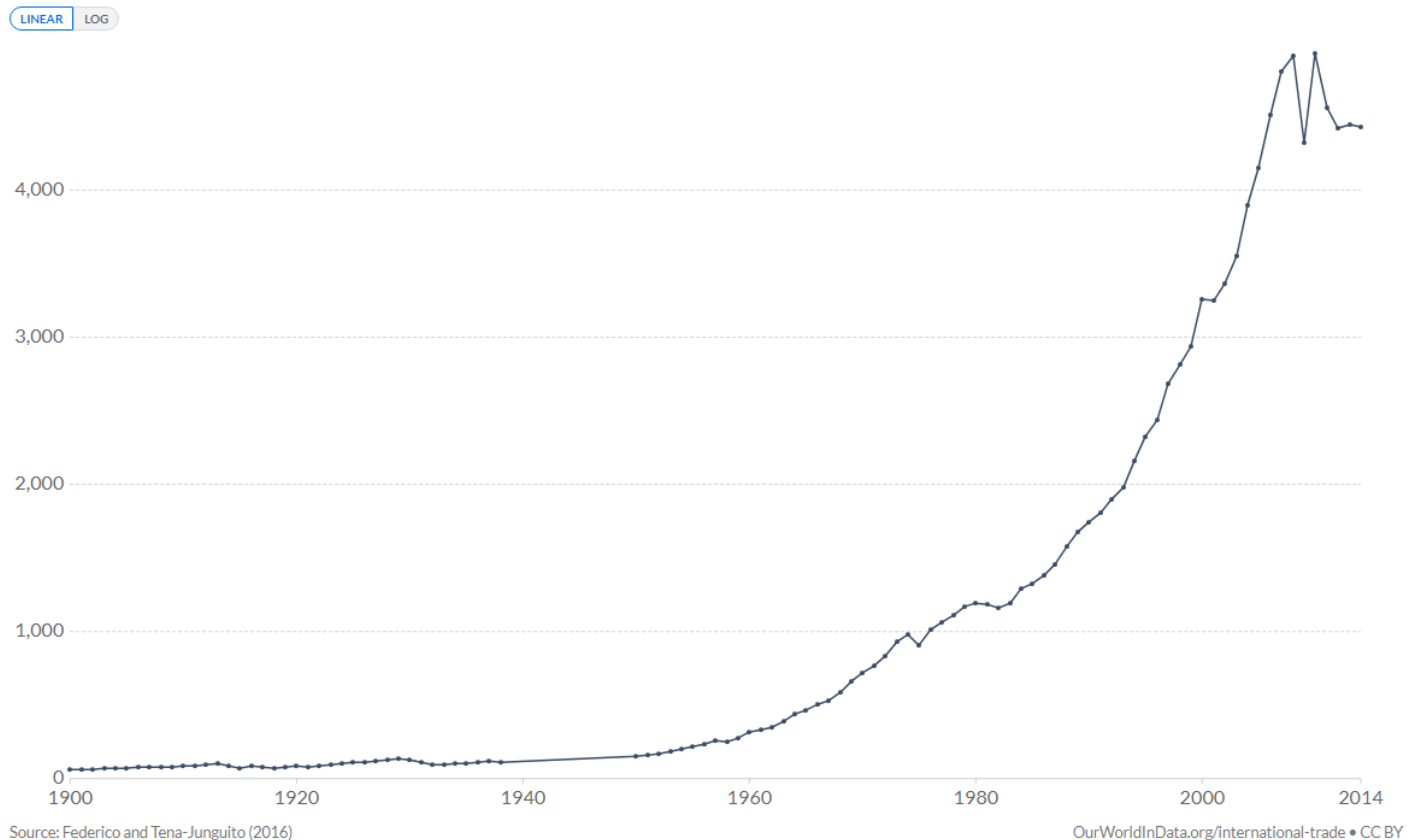
BRICS

Zdroj: OECD, vlastní výpočet

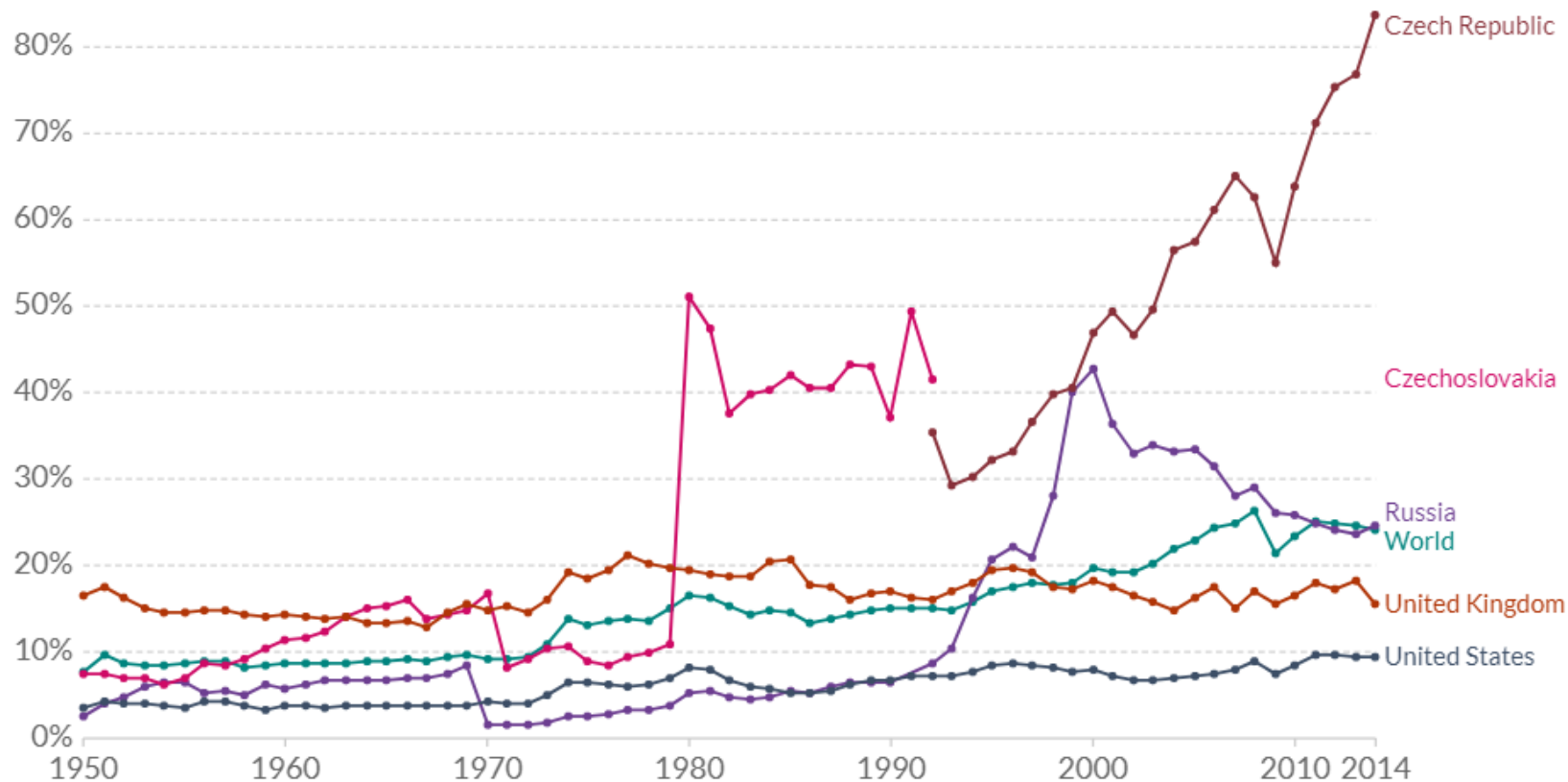
Hodnota exportů, 1900 až 2014

Ceny roku 1913 = 100

Hodnota vývozu k HDP, 1950 až 2014

+ Add country

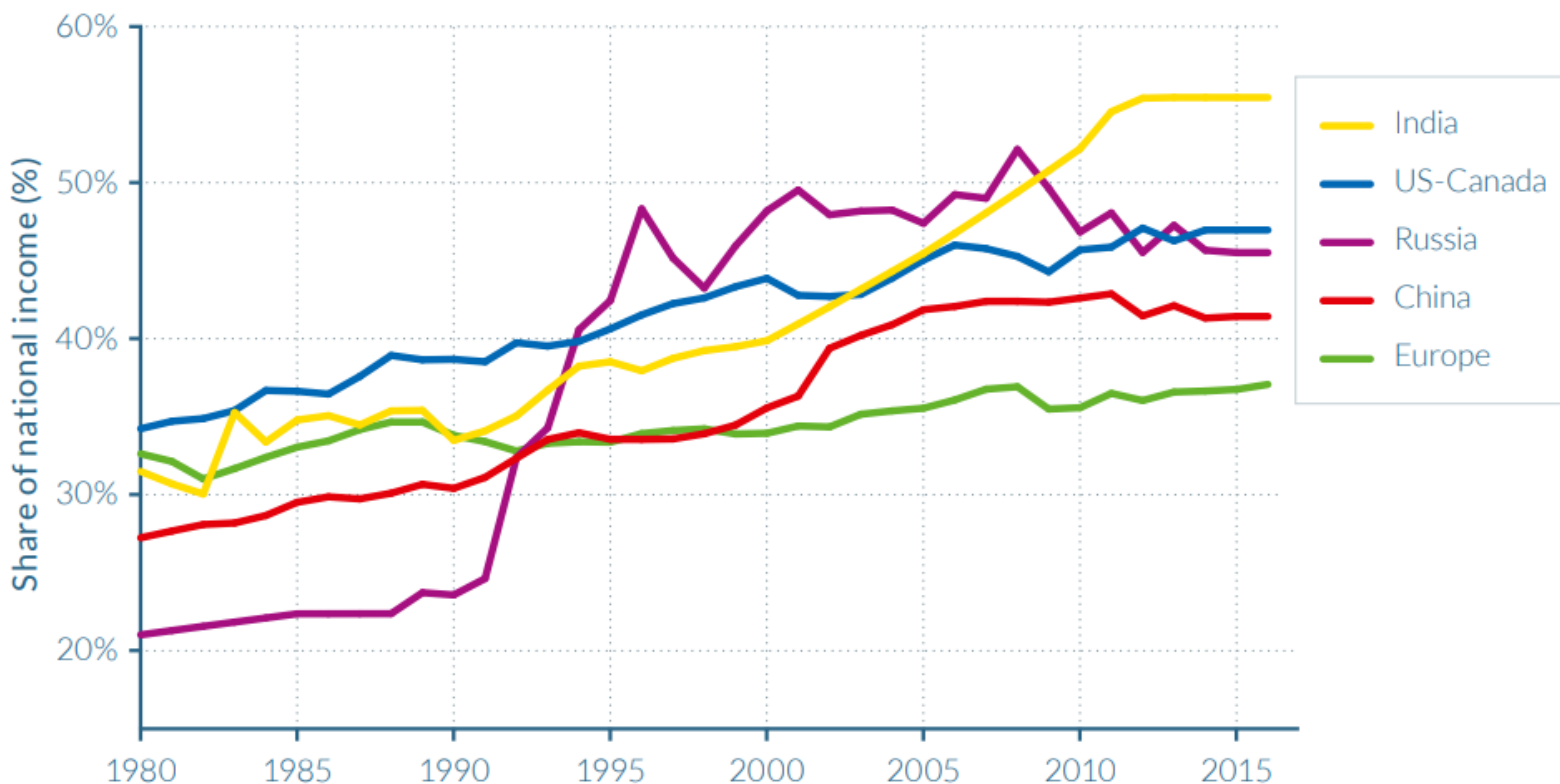

Source: Fouquin and Hugot (CEPII 2016)

CC BY

Rozdělení příjmů, vybrané ekonomické oblasti

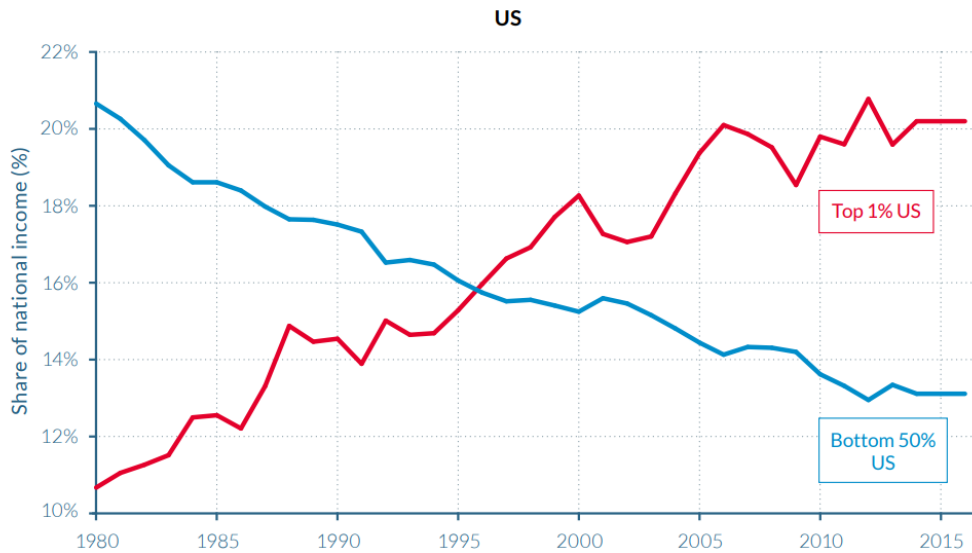
Top 10% income shares across the world, 1980–2016: Rising inequality almost everywhere, but at different speeds

Source: WID.world (2017). See wir2018.wid.world for data series and notes.

In 2016, 47% of national income was received by the top 10% in US-Canada, compared to 34% in 1980.

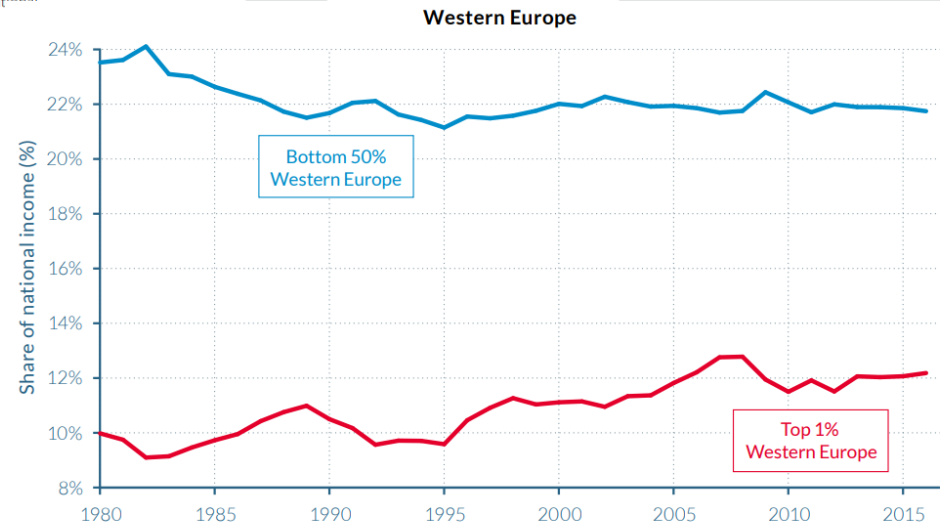
Top 1% vs. Bottom 50% national income shares in the US and Western Europe, 1980–2016:
Diverging income inequality trajectories

Source: WID.world (2017). See wir2018.wid.world for data series and notes.

In 2016, 12% of national income was received by the top 1% in Western Europe, compared to 20% in the United States. In 1980, 10% of national income was received by the top 1% in Western Europe, compared to 11% in the United States.

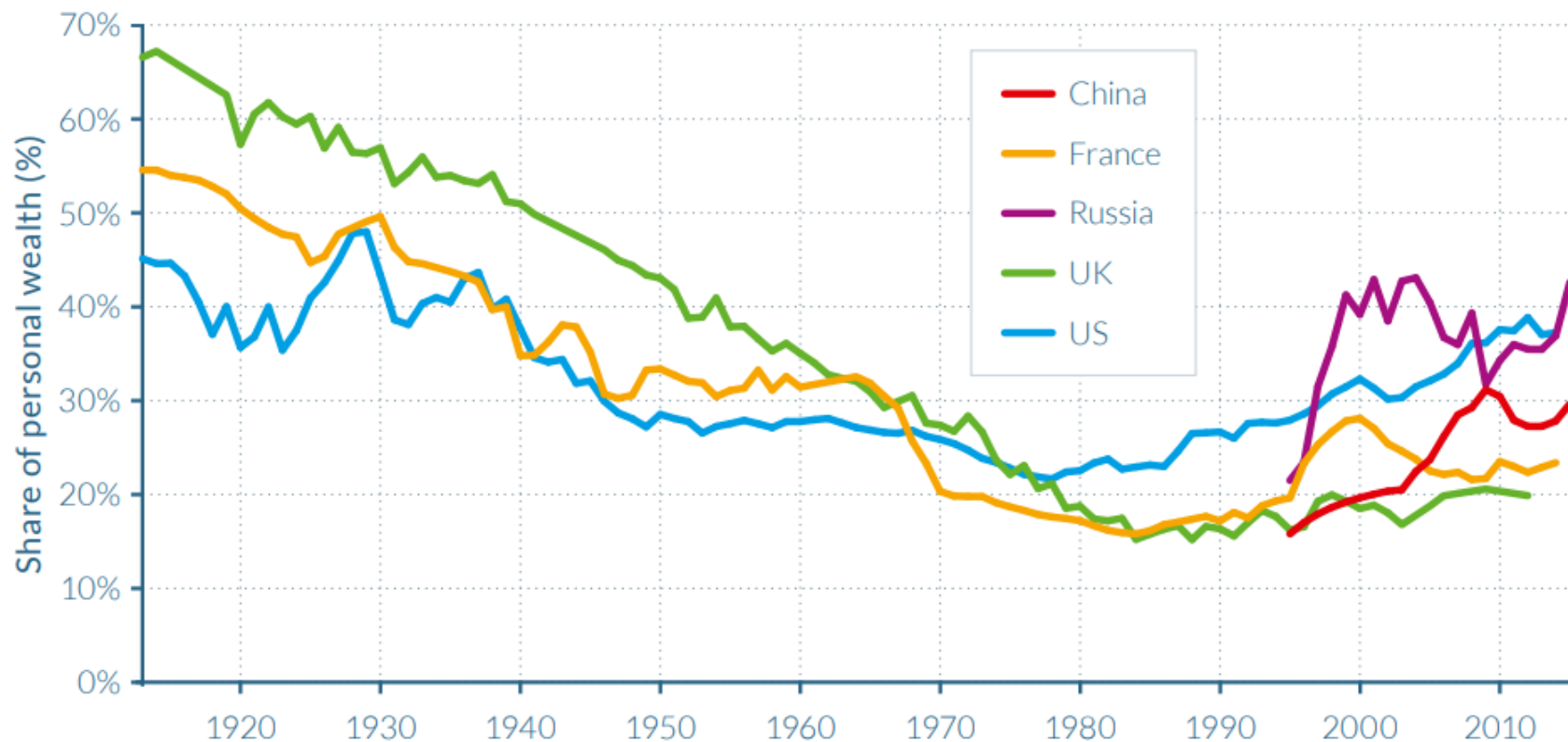
Jak se dělíme o ekonomický koláč?

Source: WID.world (2017). See wir2018.wid.world for data series and notes.

In 2016, 22% of national income was received by the Bottom 50% in Western Europe.

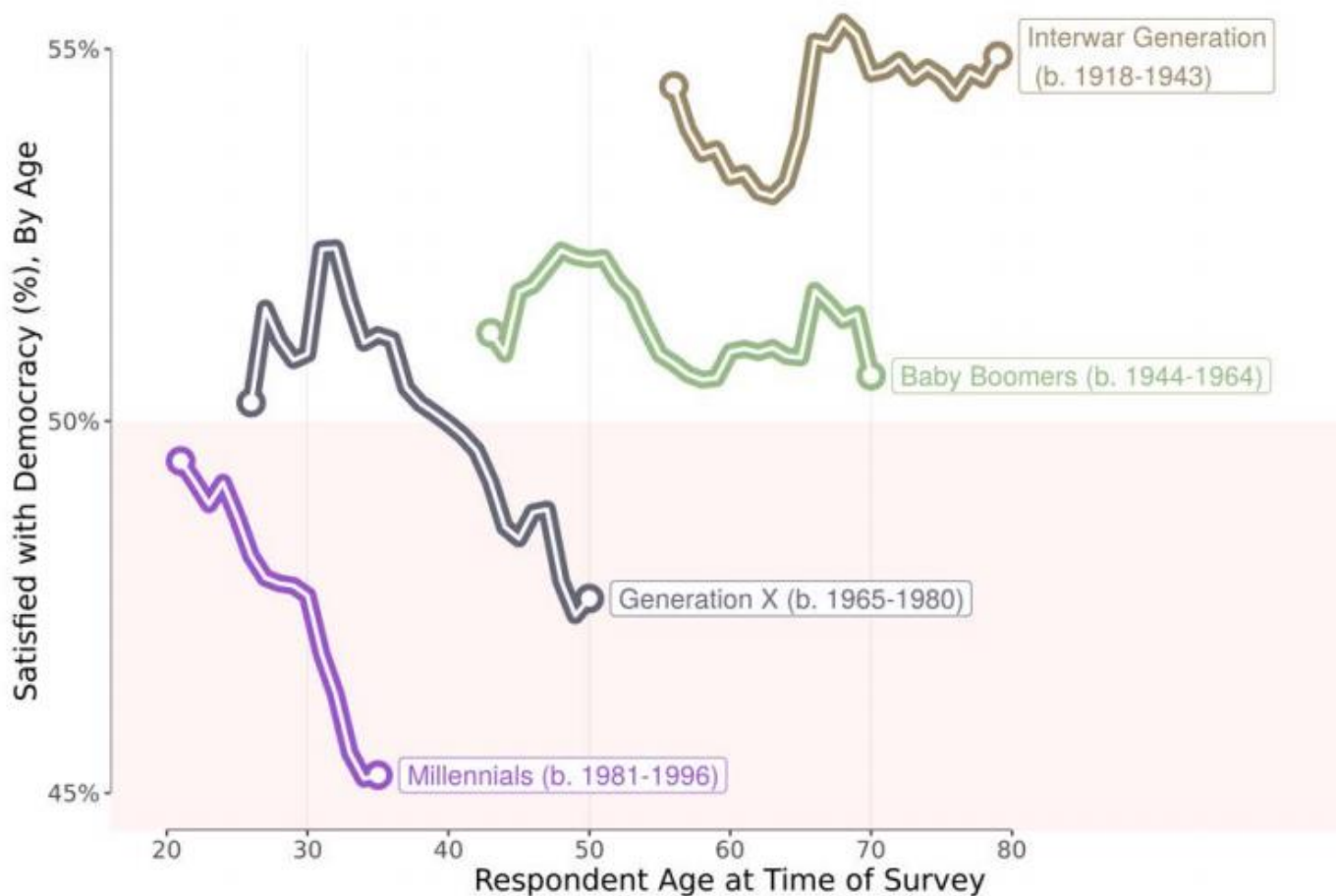
Top 1% wealth shares across the world, 1913–2015: the fall and rise of personal wealth inequality

Source: WID.world (2017). See [wir2018.wid.world](#) for data series and notes.

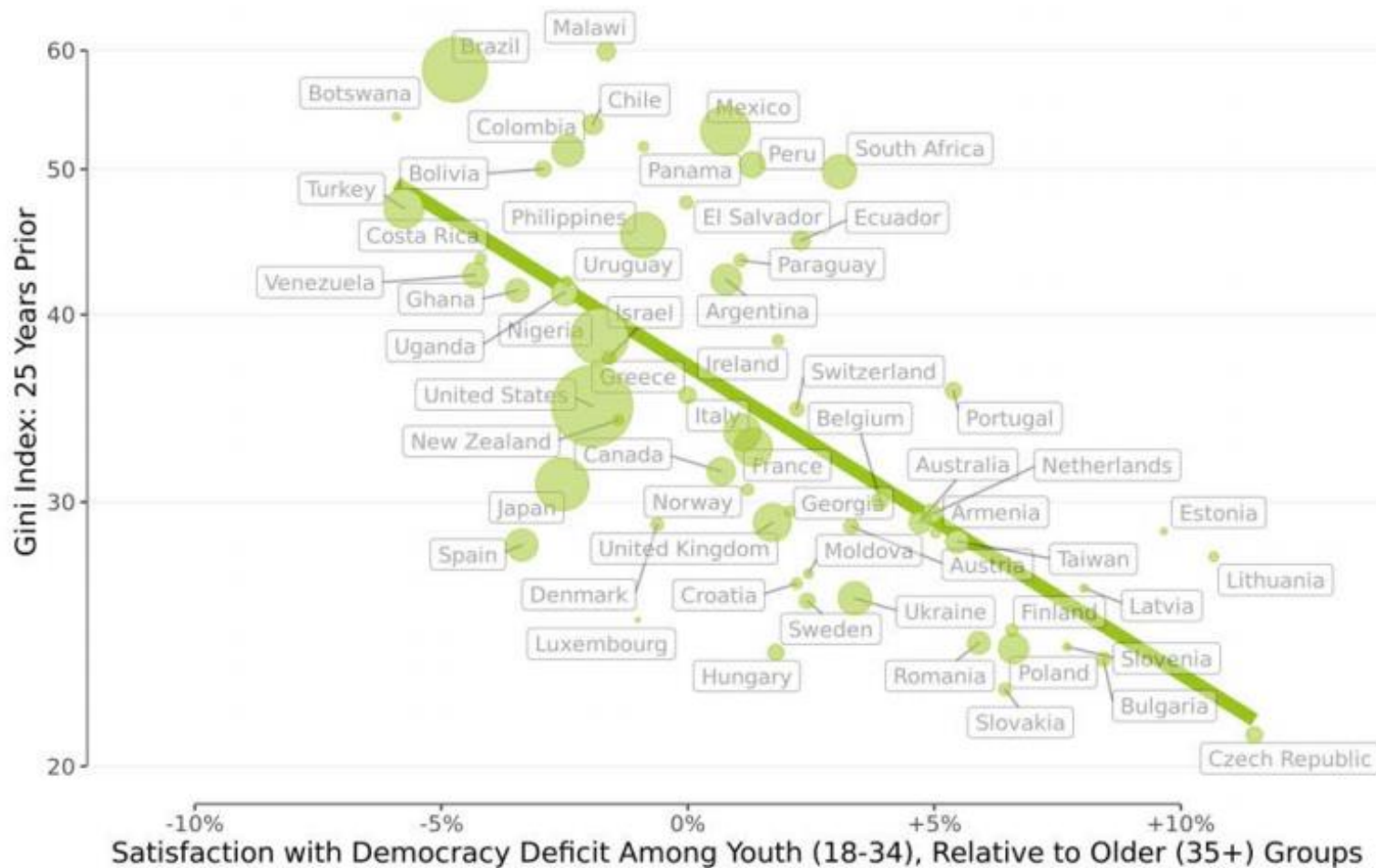
In 2015, the Top 1% wealth share was 43% in Russia against 22% in 1995.

Spokojenost s demokracií 1995-2020 dle věku

Source: Foa, R.S., Klassen, A., Wenger, D., Rand, A. and M. Slade. 2020. "Youth and Satisfaction with Democracy: Reversing the Democratic Disconnect?" Cambridge, United Kingdom: Centre for the Future of Democracy

Minulá příjmová nerovnost (1995) a propast roku 2020 mezi lidmi ve věku 18-34 a 35+

Zdroj: Foa, R.S., Klassen, A., Wenger, D., Rand, A. and M. Slade. 2020. "Youth and Satisfaction with Democracy: Reversing the Democratic Disconnect?" Cambridge, United Kingdom: Centre for the Future of Democracy

Obutí do problematiky m. kurzu a PB

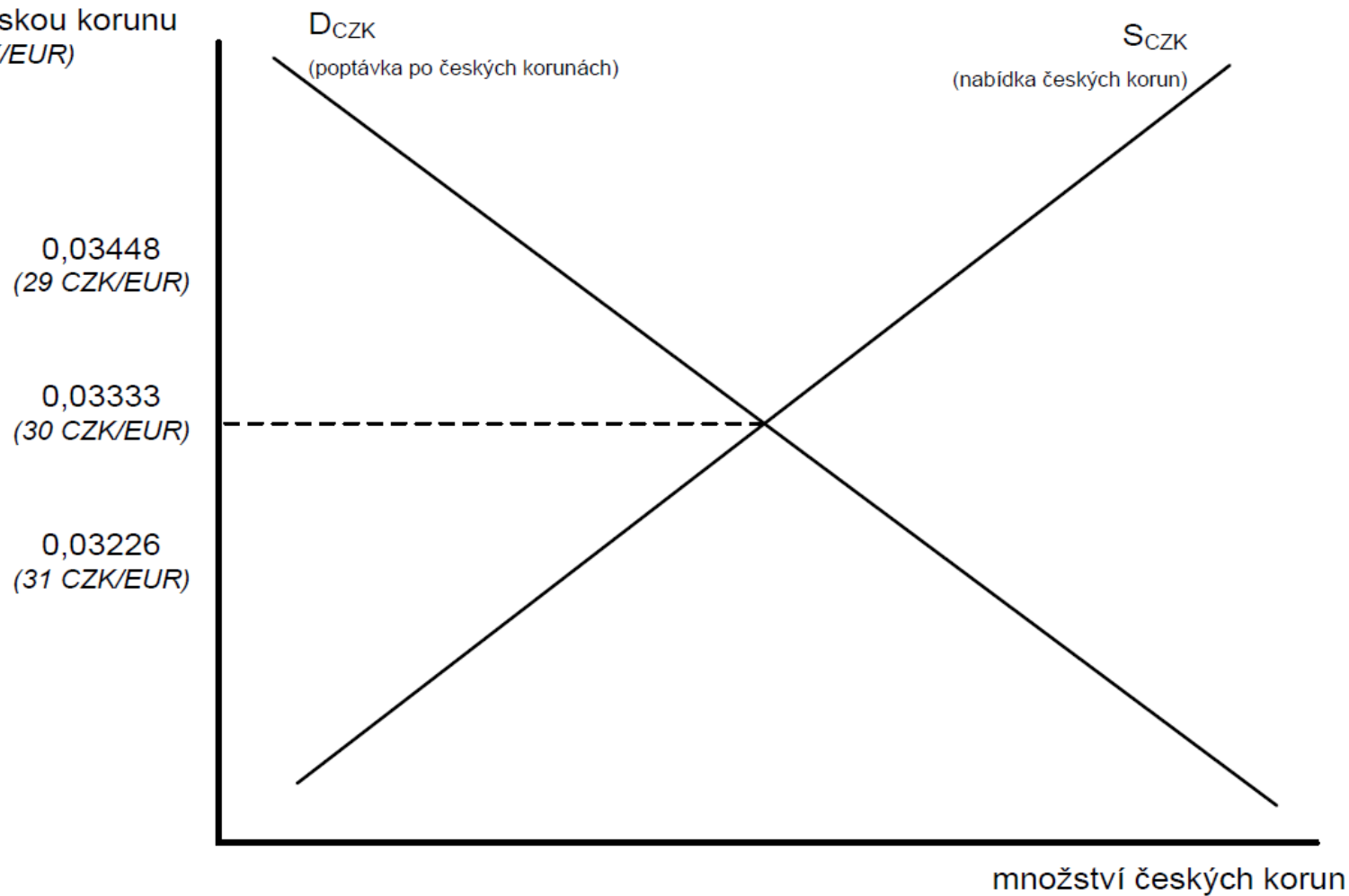
- Malá otevřená ekonomika: oč jde?
- Otevřená = spojená
- Komplexita propojenosti s okolním světem
- České vývozy pod drobnohledem
- Část produkce od nás nakupuje zahraničí, my si naopak často pořizujeme dovážené zboží (platby za něj jsou pak důchody subjektů z jiných zemí)

$$AD = C + I + G + \underline{NX}$$

- Jaké faktory určují, kolik toho vyvezeme?
 - zahraniční důchod (jmění, příjmy) ← prožívá-li Německá ekonomika expanzi, je to pro naši ekonomiku dobrá zpráva (nárůst poptávky po naší produkci)
 - poměr cenových hladin v tuzemsku a v zahraničí (rostou-li domácí ceny rychleji než v zahraničí, snižuje se X)
 - **nominální měnový kurs** (depreciace = oslabení domácí měny nalepí na naše výrobky – nahlíženo ze zahraničí – nálepky SALE, VERKAUF, скидки)
 - státní zásahy (domácí subvence, zahraniční restriktce atp.)
 - spotřebitelské návyky, chutě a preference
- S dovozy je to velmi podobné
 - nezapomínejme však, že našimi importy nejsou pouze spotřební věci typu ovoce a oblečení, ale také vstupy do výrobního procesu (hliník, ropa atp.), anebo služby (autooprava v Chorvatsku, lázeňská kúra s ubytováním v Maďarsku)
- Pro potřeby určení agregátní poptávky (AD): poptávku po tuzemském zboží tvoří domácí subjekty (domácnosti, firmy, vláda) a také zahraniční subjekty → $AD = C + I + G + NX$

- Jak je to s měnovým kurzem?
 - kde to je možné, přepínáme mezi domácí a zahraniční poptávkou
 - i pro nás může jít zahraniční zboží do výprodeje
- Co je dobré vědět:
 - apreciacie/depreciace = posílení kursu měny/oslabení kursu měny
 - režimy měnového kursu: floating (volně plovoucí); řízený floating; fixní (stabilní); zlatý standard
 - reálný měnový kurz (R) je určen součinem nominálního m. k. (E) a poměru cenových hladin v zahraničí (P_F) k cenové hladině domácí ekonomiky (P_D)
$$R = E * \frac{PF}{PD}$$
 - E visí ve výloze směnární, nebo u kurzu kryptoměn
 - E je cenou jedné měny vyjádřenou v měnovém páru. Je to domácí cena zahraniční měny. Co je ale R?

eur za 1 českou korunu
(CZK/EUR)

Reálný měnový kurs

- Koupili jste si právě 1 000 Švýcarských franků za 24 000 Českých korun.
 - Co si za ně můžete koupit? Byli jste na tom lépe s CZK, či s CHF?
- Cena $\frac{1}{4}$ pizzy:
 - Švýcarsko: 10 CHF
 - Olomouc: 45 CZK (terénní šetření)
 - Rumunsko: 4 RON
 - 1 CHF dnes stojí 23.80 Kč, 1 RON 4,98 ← nominální kurs

Reálný měnový kurs

- Cena $\frac{1}{4}$ pizzy:
 - Švýcarsko: 10 CHF \rightarrow 238 CZK
 - Olomouc: 45 CZK
 - Rumunsko: 4 RON \rightarrow 19,92 CZK
 - 1 CHF dnes stojí 23,80 Kč, 1 RON 4,98 \leftarrow nominální kurs
 - $\frac{1}{4}$ pizzy v Curychu má hodnotu celé pizzy v Olomouci, naopak za cenu tuzemské $\frac{1}{4}$ pizzy si můžete na předměstí Bukurešti dopřát půl pizzy a cena curychské $\frac{1}{4}$ odpovídá 2,75 pizzám v Bukurešti: R se významně odklání od E

- Švýcarská měna je tedy nadhodnocená a Rumunská podhodnocená oproti CZK (Rumunská výrazně podhodnocená oproti Švýcarské)
- Nabízí se arbitráž: zbohatnutí na vývozu Rumunského zboží do Švýcarska až do bodu, kdy se kurz vyrovná kvůli tlakům na apreciaci nominálního kurzu RON a depreciaci CHF s ohledem na transakční náklady
- Jaký to má háček?
- obchodovatelné X neobchodovatelné statky
- (ekonomická) úroveň hospodářství; výrobních faktorů; tedy konkurenceschopnost